

Engebretbevegelsen og kvinnelige journalister: Anne Lise Stafne forteller

I dag hører vi mye om nettverksbygging i ulike sammenhenger. På 1970-tallet var ikke dette begrepet riktig in
ennå. Men Engebretbevegelsen oppsto som et typisk eksempel på et kvinnenettverk.

Fra et møte i Engebretbevegelsen i 1985., Foto: Anne Britt Kilvik, Eier: Kvinner i media.

Fakta: Om forfatteren Anne Lise Stafne

Anne Lise Stafne var aktiv i Engebretbevegelsen, et nettverk for kvinnelige journalister (1974-1985). Stafne er tidligere leder av Pressens Faglige utvalg og Norsk Presseforbund. 9.mai 2007 holdt hun dette innlegget i seminarrekken «Milepæler i 1970-årenes kvinnekamp», som Kilden arrangerte i samarbeid med Norsk Kvinnesaksforening (2006-2007).

I mangel av noe bedre, kalte vi det en bevegelse som, etter hva vi har hørt senere, ble opplevd som ganske urovekkende, ja rent av truende av enkelte sjefredaktører.

Nettverkbygging springer jo ut fra et behov. Den gang var kvinnelige journalister i klart mindretall i redaksjonene, ikke minst i ledende stillinger. Mange redaktører utover landet syntes det klarte seg godt med en kvinnelig medarbeider som kunne dekke husmorlaget og sanitetsforeningen.

Lønnsmessig lå vi i gjennomsnitt 9 prosent under mennene, når man hadde korrigert for forskjeller i lederposisjon, ansiennitet og utdanning.

“

Mange redaktører utover landet syntes det klarte seg godt med en kvinnelig medarbeider som kunne dekke husmorlaget og sanitetsforeningen.

Jeg arbeidet den gang i Dagbladet, og for oss som fulgte 70-årenes kvinnereisning ganske tett på reportasjeplass, ble det etter hvert nokså utålelig hvordan vår egen avis eksponerte kvinner som kjønnsobjekt på visse «underholdningssider». (I parentes bemerket var det jo rene barnematen i forhold til i dag, verden går ikke fremover på alle fronter, det er synd å si.)

Så noen av oss jentene i Dagbladet begynte å snakke sammen, satte av noen kvelder til å møtes for å drøfte våre frustrasjoner.

Den gang ar det ganske vanntette skott mellom kolleger i avisredaksjonene i Oslo. Vi var først og fremst konkurrenter, og partifargene var mye tydeligere. Men vi fikk etter en stund kontakt med noen likesinnede i Aftenposten og samlet oss etter hvert til et utspill i fagbladet Journalisten. Her inviterte vi kvinnelige journalister i dags- og ukepresse, NRK og studenter ved Journalisthøyskolen til «uformelt møte».

Dagen var 4. november 1974 og stedet var restaurant Engebret. Og responsen ble mye større enn vi hadde våget å håpe på, det møtte over 60 kvinner.

“

Vår fagforening Norsk Journalistlag ble oppfordret til snarest å erstatte betegnelsene formann og varamann med leder og vararepresentant. Det besørget de faktisk ganske fort.

På 1970-tallet var det ennå svært få kvinnelige tillitsvalgte i Journalistlaget og de andre presseorganisasjonene. Gerd Benneche var i så måte en temmelig ensom svale. Hun var blant innlederne på dette første møtet i Engebretbevegelsen. Det ble en livlig debatt som munnet ut i

vedtak om flere henvendelser: En gikk til Familie- og forbrukerdepartementet med en uttalelse om omsorgspermisjon for fedre.

Vår fagforening Norsk Journalistlag ble oppfordret til snarest å erstatte betegnelsene formann og varamann med leder og vararepresentant. Det besørget de faktisk ganske fort. Vi foreslo også at Norsk Journalistlag skulle arrangere et landsseminar om kvinners stilling i pressen og medienes behandling av stoff om kvinner. Likeså ville vi gjerne at Norsk Journalistlag arrangerte en internasjonal mediekonferanse i Kvinneåret.

Det konkrete resultat av de sistnevnte forslagene ble et kurs i regi av Institutt for Journalistikk; Kvinnen i massemedia. Et vellykket og inspirerende kurs som samlet journalister fra hele landet, men nesten bare kvinner.

En av foreleserne på kurset var arbeidsmiljøforskeren Bjørg Aase Sørensen. Dette var før Arbeidsmiljølovens tid. I avisene rådde for en stor del den holdningen at «livet i pressen er et hundeliv, men det eneste som er verdt å leve». Man jobbet når det var nødvendig, familielivet ble svært ofte satt til side.

“

Den gang var bare 15 prosent av oss kvinner, og det viste seg at vi skilte oss lite fra mennene mht. arbeidsmengde, arbeidstid og livsstil. Torild Skard, som var med på å utføre undersøkelsen, ga oss betegnelsen «ståltanter»; vi røykte og drakk like mye som gutta, men var i langt mindre utstrekning gift.

Bjørg Aase Sørensens foredrag ble en vekker for dem som hørte det og for Norsk Journalistlag som organisasjon, og førte til at det tre år senere ble satt i gang en arbeidsmiljøundersøkelse blant journalister. Den gang var bare 15 prosent av oss kvinner, og det viste seg at vi skilte oss lite fra mennene mht. arbeidsmengde, arbeidstid og livsstil. Torild Skard, som var med på å utføre undersøkelsen, ga oss betegnelsen «ståltanter»; vi røykte og drakk like mye som gutta, men var i langt mindre utstrekning gift.

Det finnes så å si ikke referater eller annen dokumentasjon fra Engebretmøtene. Litt paradoksalt kanskje, siden vi var skrivende folk. Men det avspeiler bare at dette var travle år for de fleste av oss. Bare det å få i gang en møtevirksomhet som gjaldt oss selv og våre vilkår, var mer enn nok i tillegg til alt annet.

Bevegelsen hadde sitt tyngdepunkt i årene 1974 til 1980, så døde den gradvis ut. Men det betyr ikke at kampen døde hen, den bare flyttet seg.

For Engebret hadde, som del av den generelle kvinnereisningen på 1970-tallet, ført til økt bevissthet og følelse av solidaritet. Den ga flere kvinner mot til å gjøre seg gjeldende både i redaksjonene og organisasjonene. Redaktører og mannlige fagforeningsledere fikk et puff i riktig retning. Vi ble i høyere grad sett. Slik ble likestillingskampen ført videre gjennom fagorganisasjonen.

Denne «norske modellen», med et spontant og uformelt kvinneinitiativ som ble ført videre i fagforeningen, viste seg fruktbar. Den er blitt formidlet av våre tillitsvalgte til kolleger i andre land, gjennom International Federation of Journalists (IFJ) også til land der kvinnene står langt svakere enn hos oss. Det har vært viktig å få frem at man ikke må bli sittende igjen i «sutregrupper», men at kvinnekampen måtte bli en del av det generelle faglige arbeidet.

Akkurat i disse dager har Norsk Journalistlag fått ny, kvinnelig leder, forgjengeren er også kvinne. Blant medlemmene er andelen kvinner steget fra 15 prosent i 1979 til ca. 42 prosent i 2006. Men i dagspressen er kvinneandelen likevel bare 33 prosent.

Når det gjelder lønn, er det fortsatt en liten kjønnsforskjell. Det skyldes at det rekrutteres flere menn til de skikkelig høytlønte journalistjobbene.

I Norsk Redaktørforening har det også skjedd en utvikling. Den har fått flere kvinnelige medlemmer, særlig etter at ukepressens redaktører kom med. I 2004 fikk foreningen sin første kvinnelige leder.

Det er fortsatt langt mellom kvinnelige sjefredaktører i dagspressen. Blant de 30 største avisene er det bare Dagbladet som har kvinnelig toppleder. Men jeg leste akkurat at Redaktørforeningen nå er på hugget for å rekruttere flere kvinner til lederstillinger.

Kvinnenettverk er viktig. Vi trenger egne fora for å lufte meninger, hvor vi kan vise hverandre solidaritet, gi hjelp og trøst og inspirasjon til å stå på. Et par av oss som var med på å starte Engebret, pluss en liten gruppe andre kolleger fra Dagbladet, møtes fortsatt regelmessig en gang i måneden. Man kan kanskje si at vi i all beskjedenhet er en liten forlengelse av Engebretbevegelsen. I erkjennelse av at vi nå enten har nådd, eller nærmer oss sterkt pensjonsalder, kaller vi oss nå bare for 1G. Men det er fortsatt problemer å ta opp, selv om vi neppe greier å skremme noen sjefredaktør i dag.

Les også [*Kvinner i media*](#) fra Nasjonalbiblioteket.

Se også

- [Ingen selskapsklubb](#)
- [Den amerikanske feministen Jo Freeman i Oslo 1970, Dagbladet 27.8.1970](#)

Av Anne Lise Stafne, 2007

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 22. oktober 2026, kl. 23.19 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.